

adapttest

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Põhja-Euroopa ja Eesti tulevikukliima

Erko Jakobson, Liisi Jakobson, Hannes Keernik,
Andres Luhamaa, Velle Toll, Piia Post

**Esitatavad tulemused on esialgsed
ning võivad projekti käigus uueneda!!**

12. detsember 2024
kliimaministeeriumis

TARTU ÜLIKOOL
kliimauuringute keskus

1632

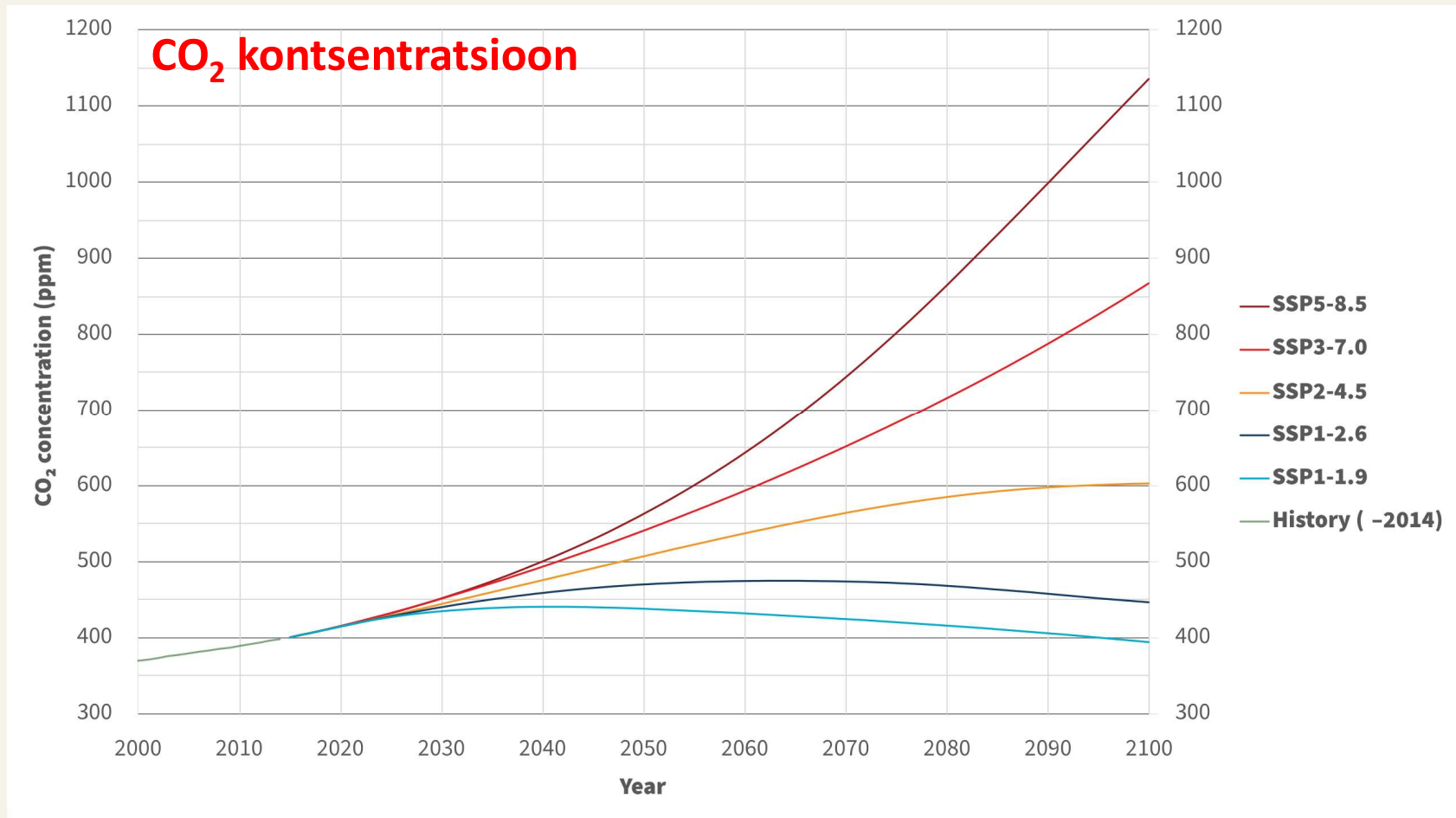
Eesti kliima heaks

adaptest

Tulevikukliima sõltub sellest, millist jagatud sotsiaalmajanduslikku rada (SSP) pidi inimkond liigub.

SSP1 = jätkusuutlik roheline tee; SSP5 = fossiilkütustel põhinev tee

TARTU ÜLIKOO

kliimauuringute keskus

<https://doi.org/10.5194/gmd-13-3571-2020>

RCP stsenaariumid ehk emissioonide stsenaariumid on tulevikkliima projektsioonide mudeldamise aluseks.

SSP2-4.5 = kesktee, kiirgussunni kasv 4.5 W/m².

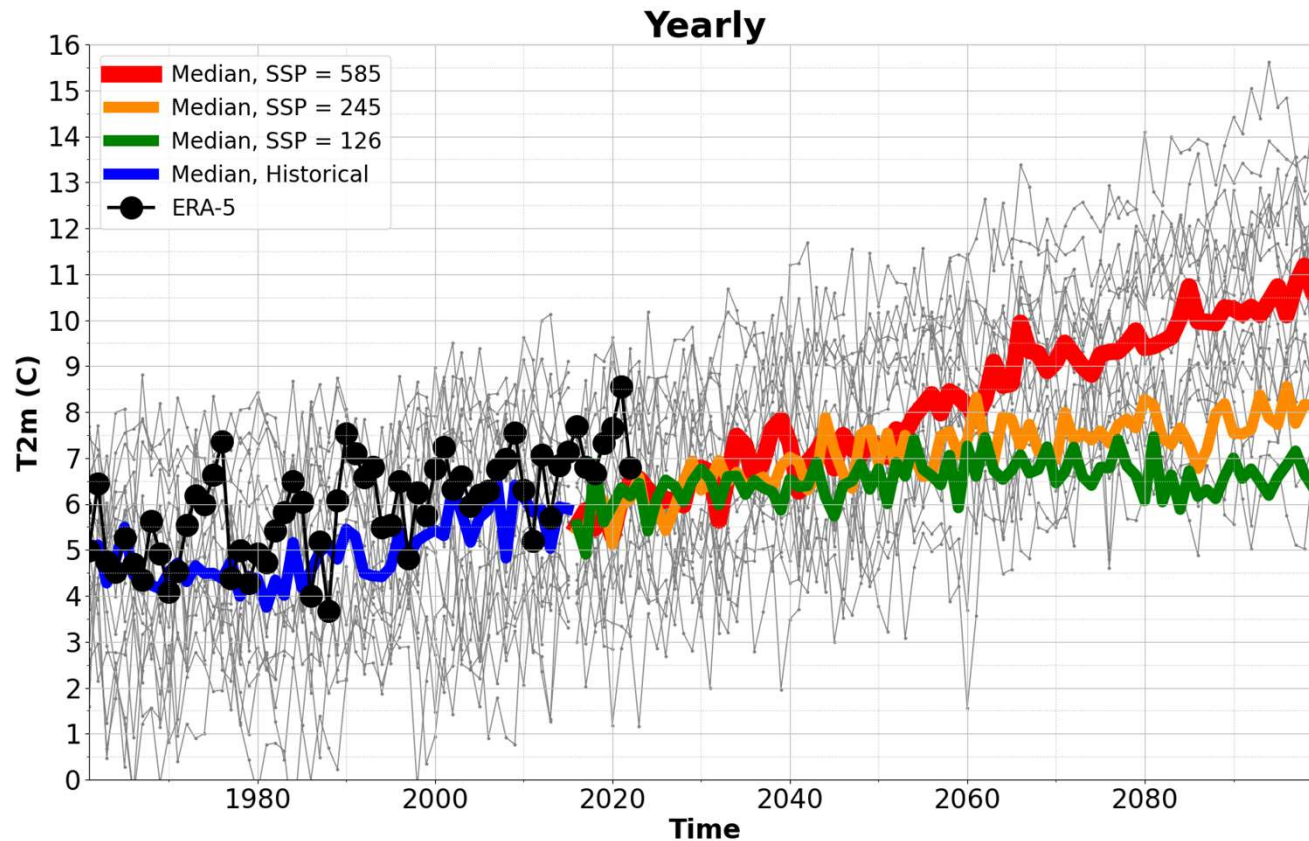
RCP	RF	Globaalse temperatuuri tõus	KHG emissiooni trend
1.9	1.9 W/m ²	~1.5 °C	väga tugevalt kahanev
2.6	2.6 W/m ²	~2.0 °C	tugevalt kahanev
4.5	4.5 W/m ²	~2.4 °C	aeglaselt kahanev
6.0	6.0 W/m ²	~2.8 °C	stabiilne
8.5	8.5 W/m ²	~4.3 °C	kasvav

adapttest

Temperatuuri ajaloolise perioodi mudelandmed (CMIP6) langevad Eestis hästi kokku mõõtmisandmetega (ERA5).

Keskmine temperatuur

Sajandi lõpuks on erinevatel sotsiaalmajanduslikel radadel suured erinevused.

TARTU ÜLIKOO

kliimauuringute keskus

Globaalse soojenemise tase (GWL) määrab ära regionaalsed kliimamuutused, suuresti sõltumata rajast mida pidi sinna jõutakse.

Globaalse soojenemise tasemed nagu 1.0°C , 1.5°C, 2°C, 3°C või 4°C on defineeritud kui globaalse keskmise temperatuuri 20 aasta keskmise erinevus võrreldes perioodi 1850–1900 keskmisega.

GWL = 1.0°C saavutati aastal 2019.

IPCC AR6 kasutab samuti GWL-põhiseid kliimaprojektsioone.

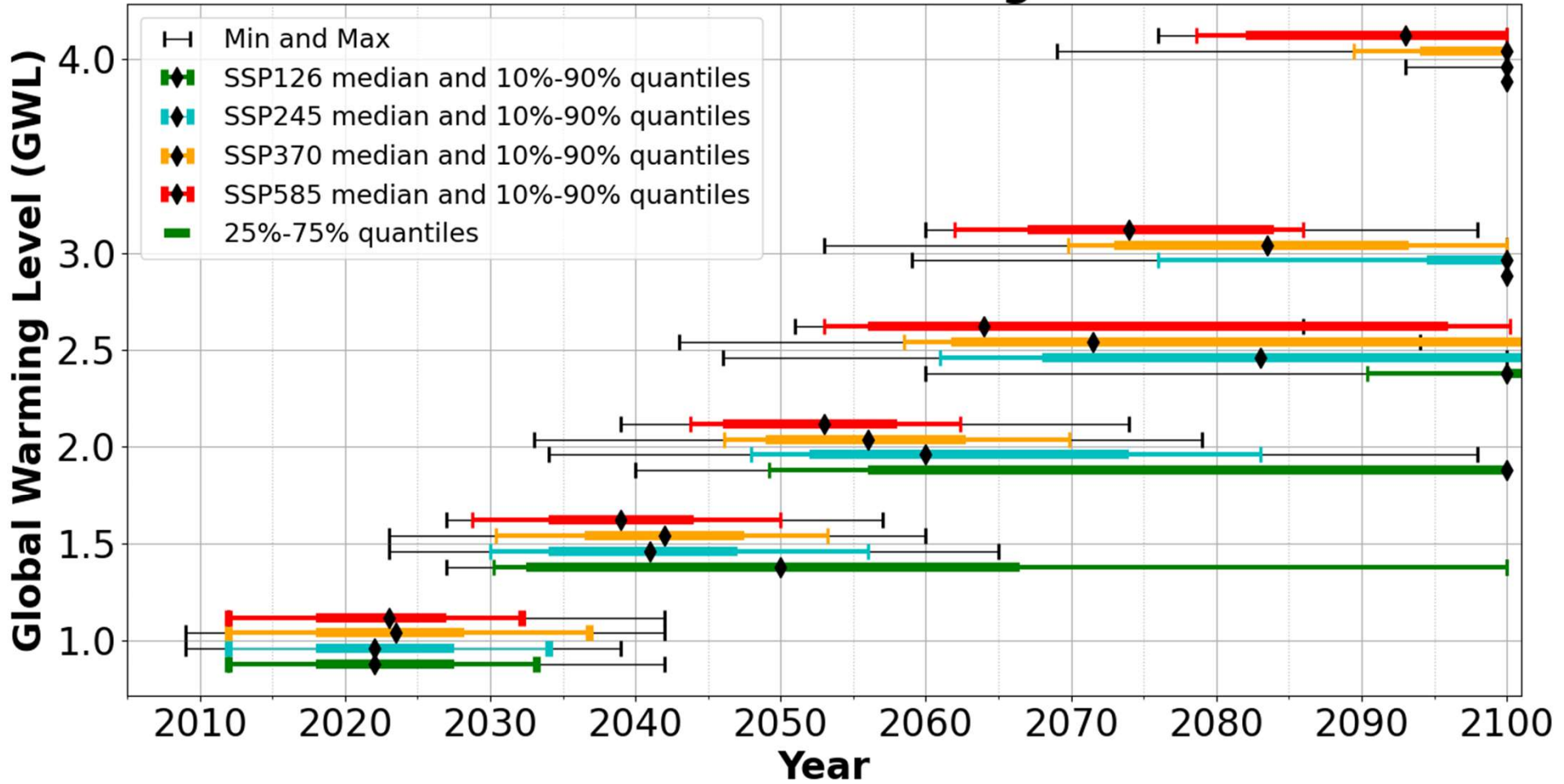
climatechangeinaustralia.gov.au

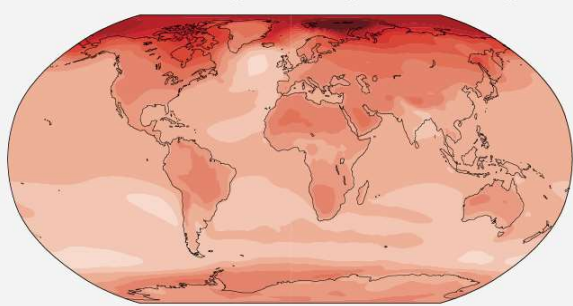
Jätkusuutliku roheline tee puhul on kõrgemad GWL tasemed ebatõenäolised

Years when GWL exceeds given value

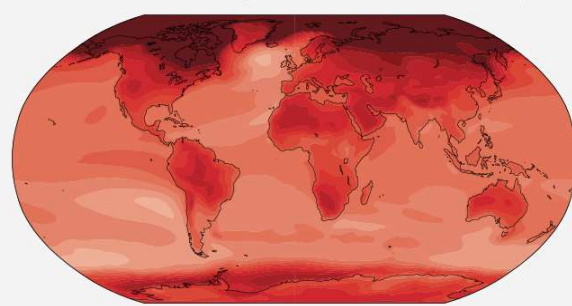

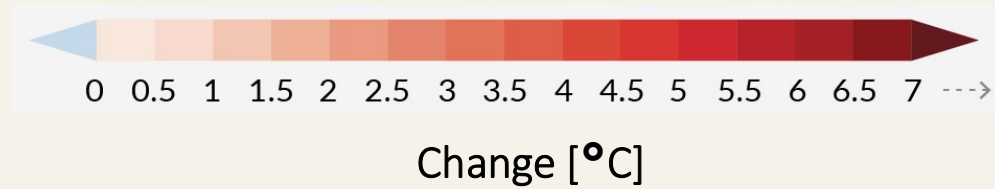
Tugevam soojenemine toimub maismaal ja kõrgematel laiuskraadidel

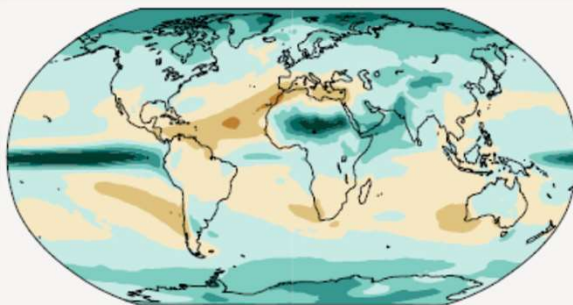
$\Delta T_s = 2 \text{ }^\circ\text{C}$

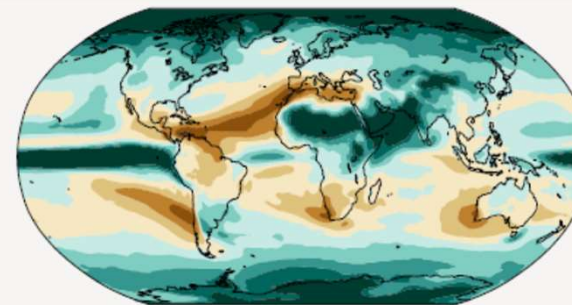
$\Delta T_s = 4 \text{ }^\circ\text{C}$

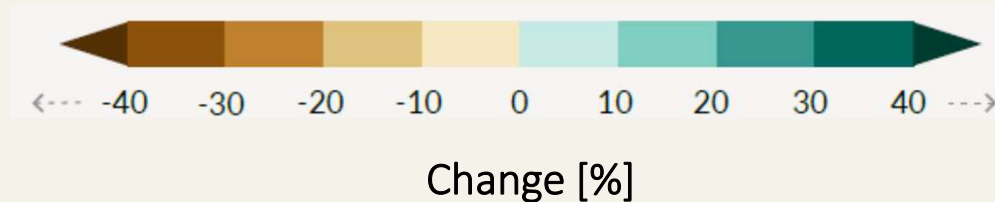
Märjemad piirkonnad muutuvad märkeks, kuivad veelgi kuivemateks

$\Delta T_s = 2 \text{ }^\circ\text{C}$

$\Delta T_s = 4 \text{ }^\circ\text{C}$

adaptest

Kasutame tulevikuprojektsioonide koostamisel CMIP6 globaalseid kliimamudelid, sarnaselt IPCC AR6-ga

- Kasutame oma analüüsis ainult mudeleid, mida on kasutatud ka Copernicuse kliimamuutuse teenuse atlas (C3S Atlas), kokku 29 mudelit.
- Mudelite ruumiline lahutus on tüüpiliselt $1,4^\circ$ ($0,5^\circ$ kuni $2,8^\circ$), seega näiteks maakonna täpsusega projektsioonide koostamine pole põhjendatud.
- Kuumade mudelite probleemi vältimiseks kasutatakse GWL metoodika ja mudeliansambli mediaanväärtuste kasutamist.

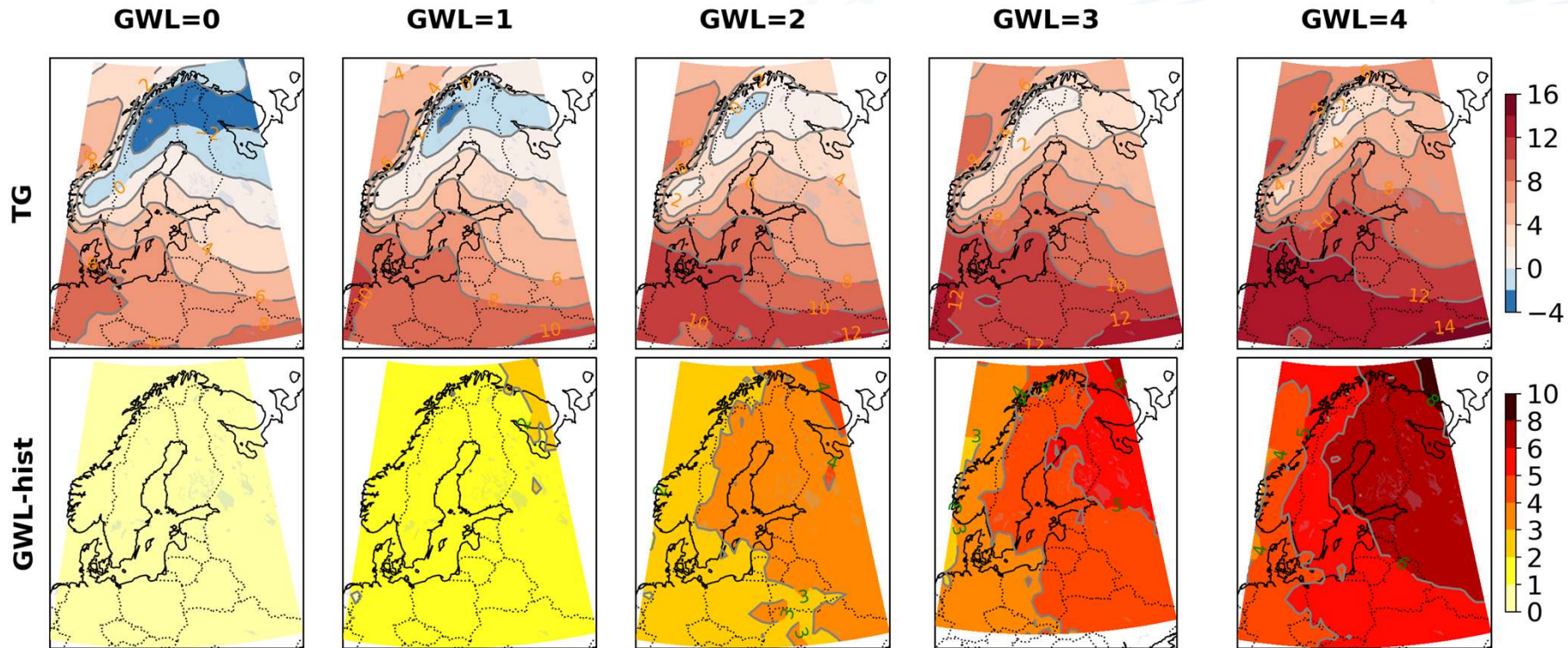
TARTU ÜLIKOOL

kliimauuringute keskus

Keskmine temperatuur

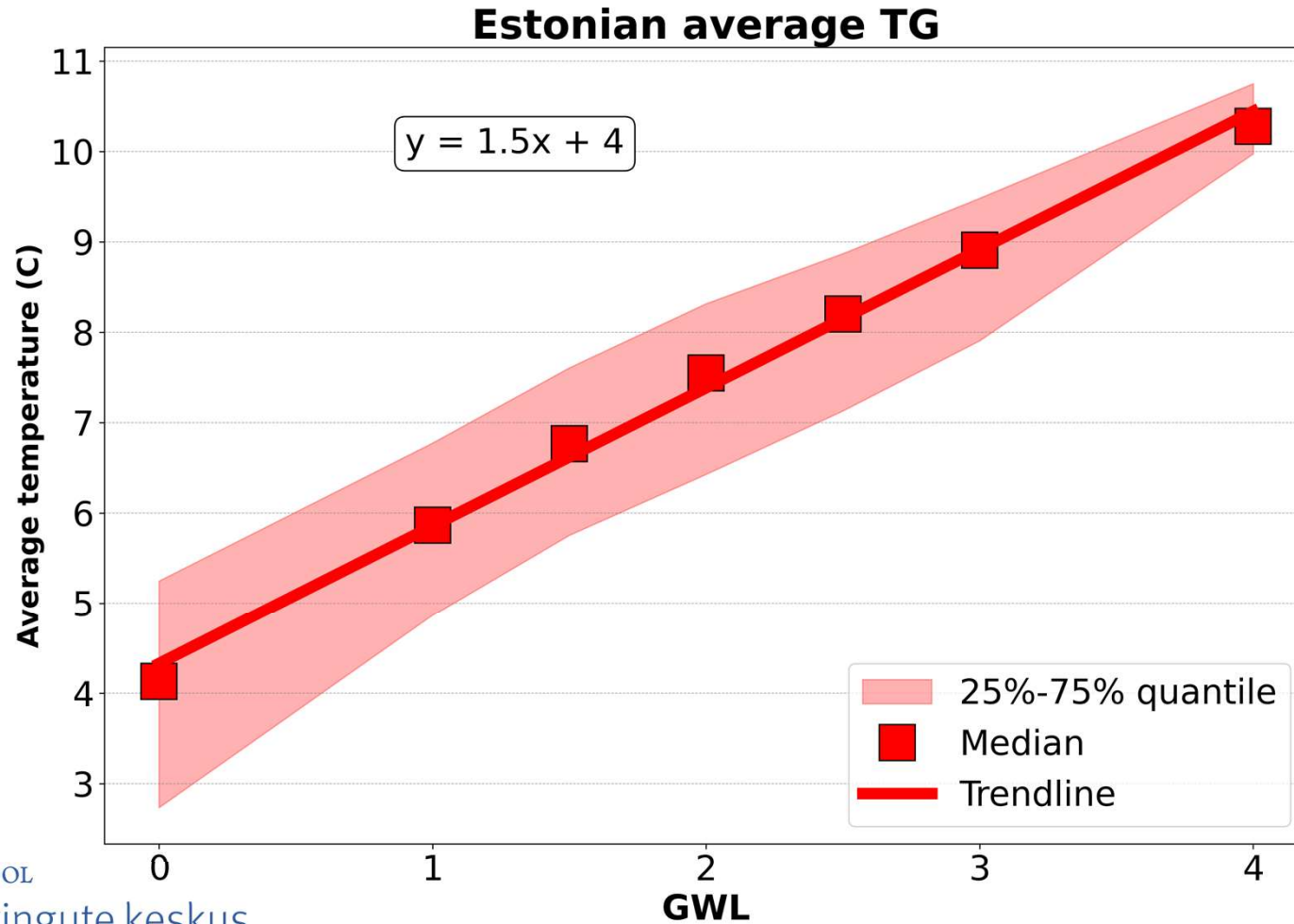

adaptest

Eesti keskmine temperatuur tõuseb globaalsest keskmisest temperatuurist 1.5 korda kiiremini

Keskmine temperatuur

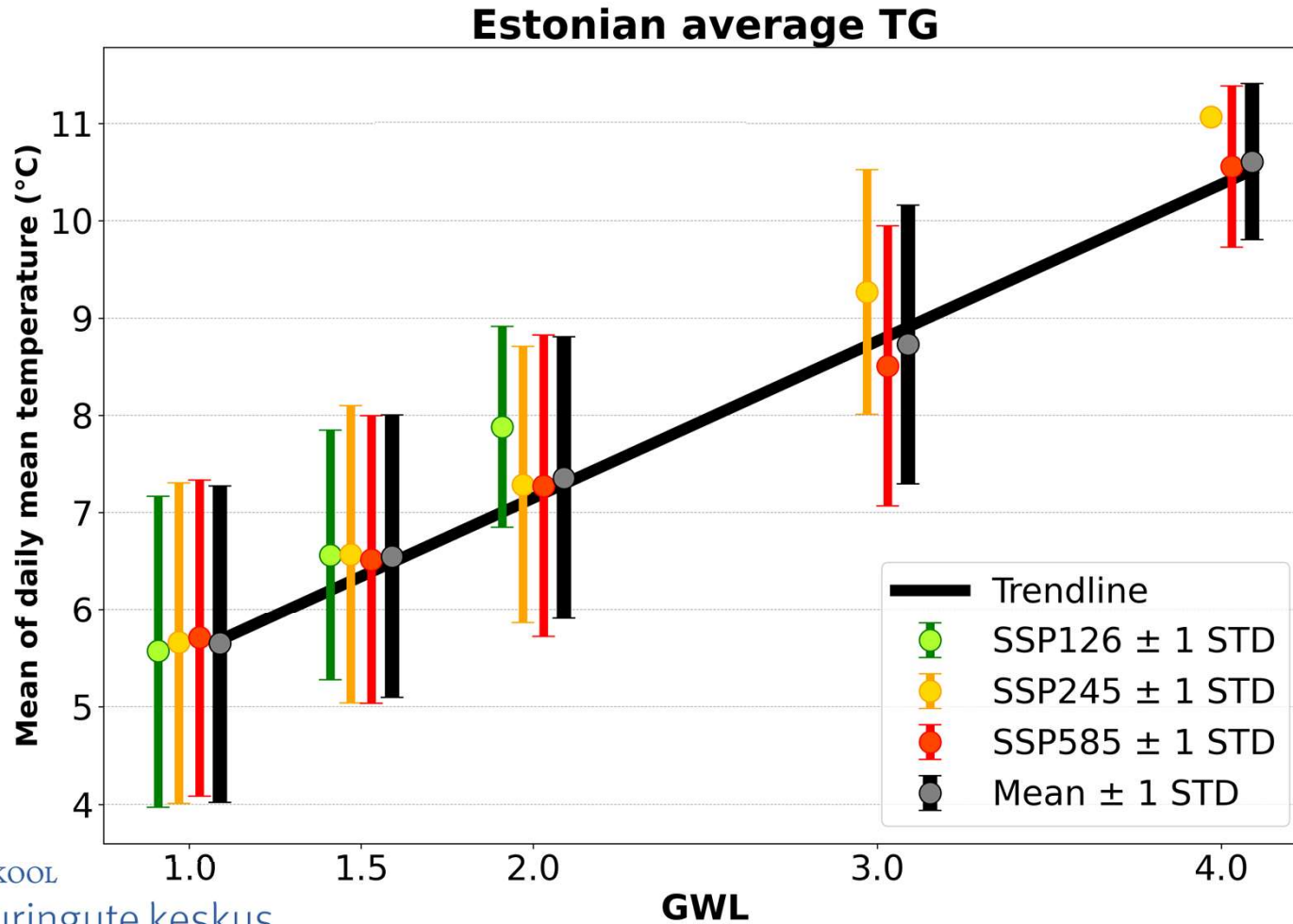
TARTU ÜLIKOOL
kliimauuringute keskus

adaptest

Keskmine temperatuur Eestis ei sõltu rajast, mida pidi vastav globaalne soojenemise tase saavutati

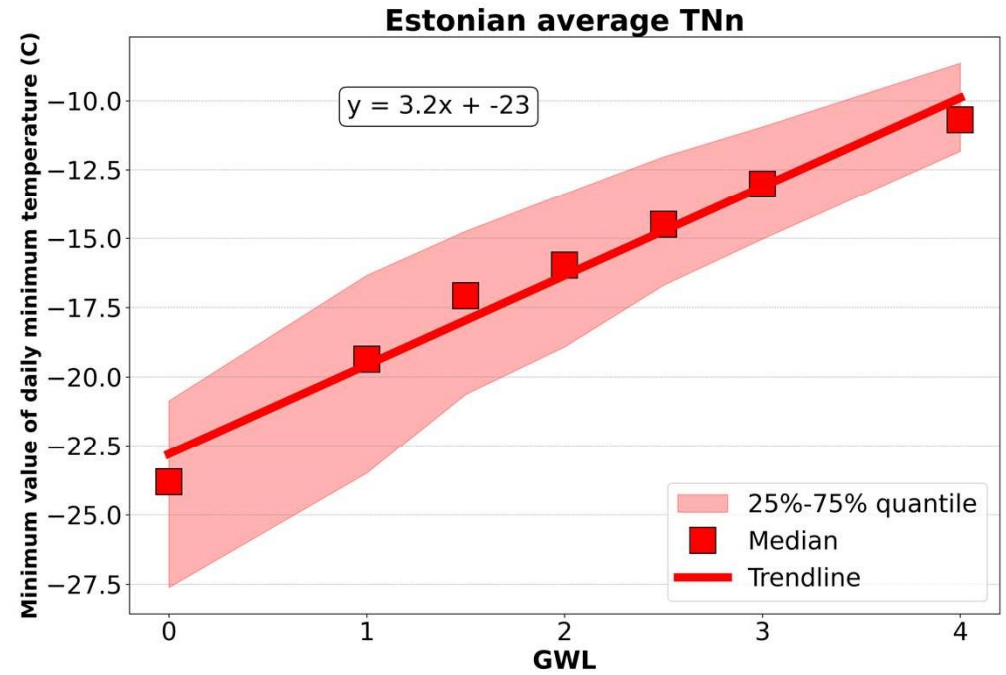
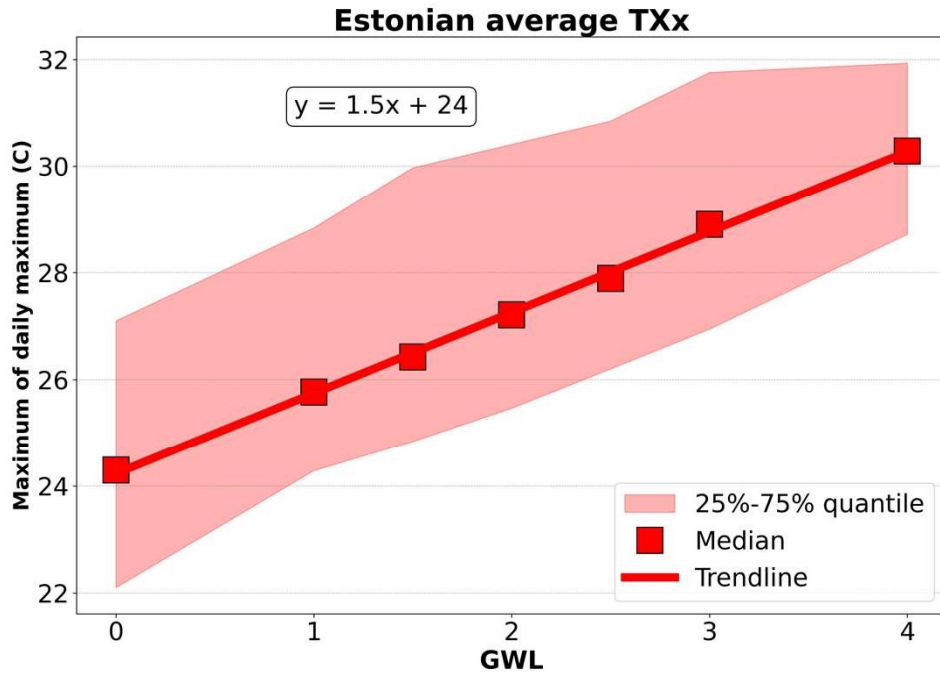
Keskmine temperatuur

Aasta maksimaalne temperatuur

Aasta minimaalne temperatuur

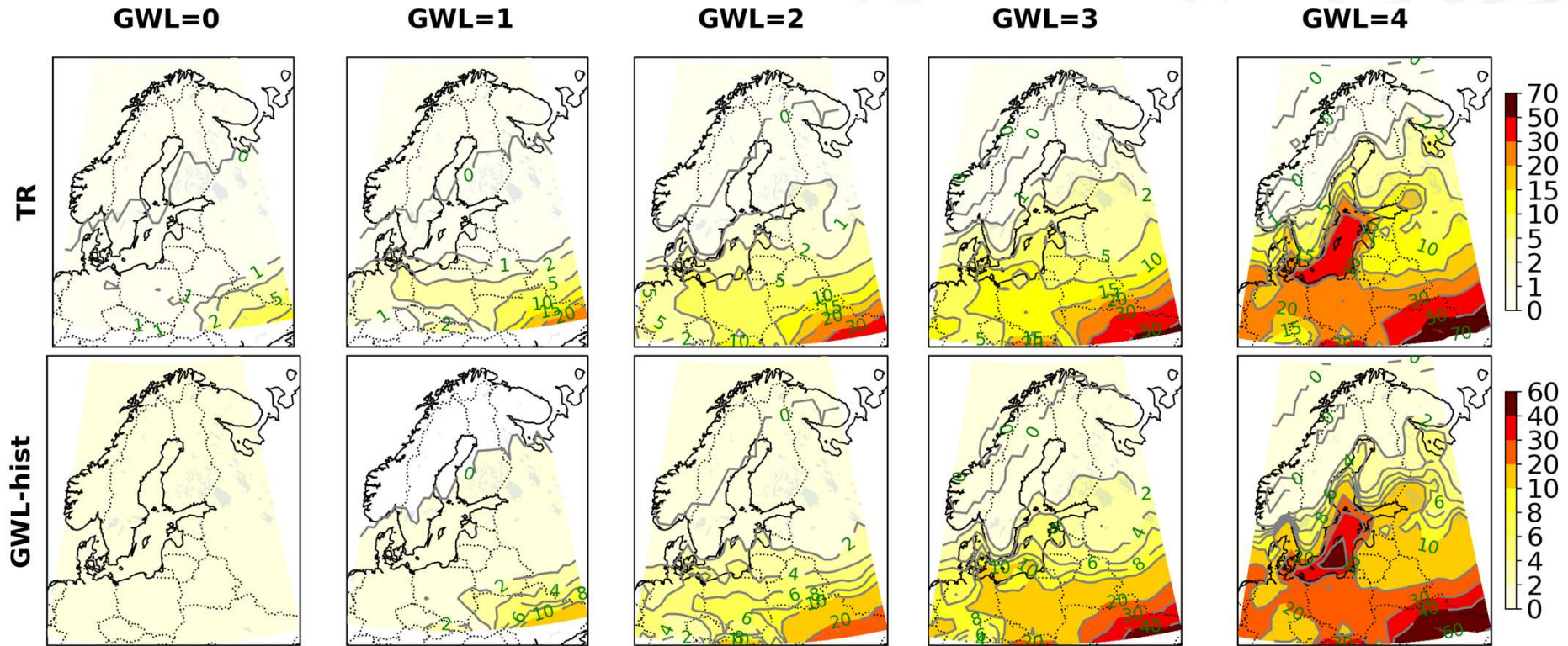

adaptest

Troopiliste ööde arv aastas hakkab kiirenevalt kasvama

Troopilised ööd ($T_{\min} > 20\text{ }^{\circ}\text{C}$)

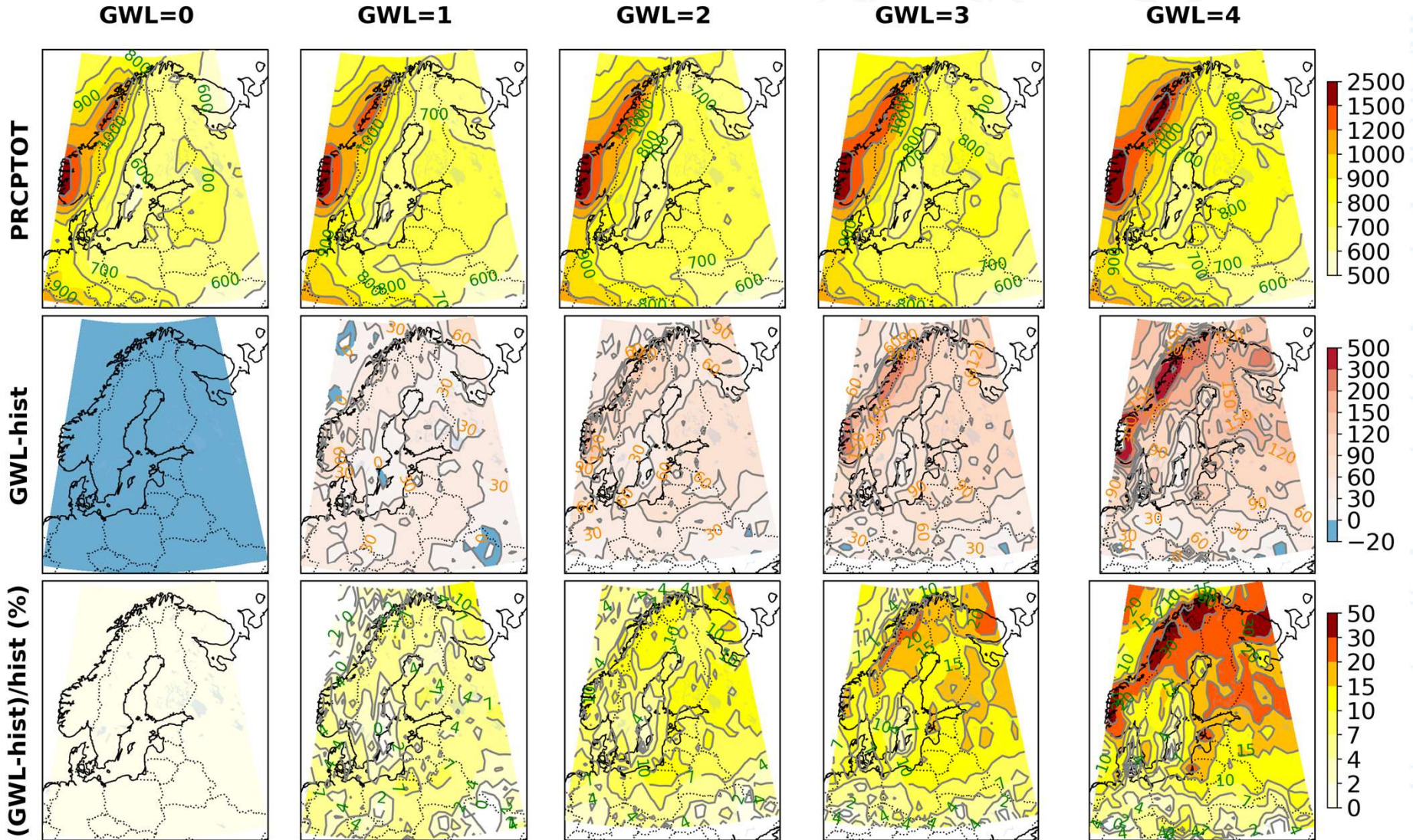

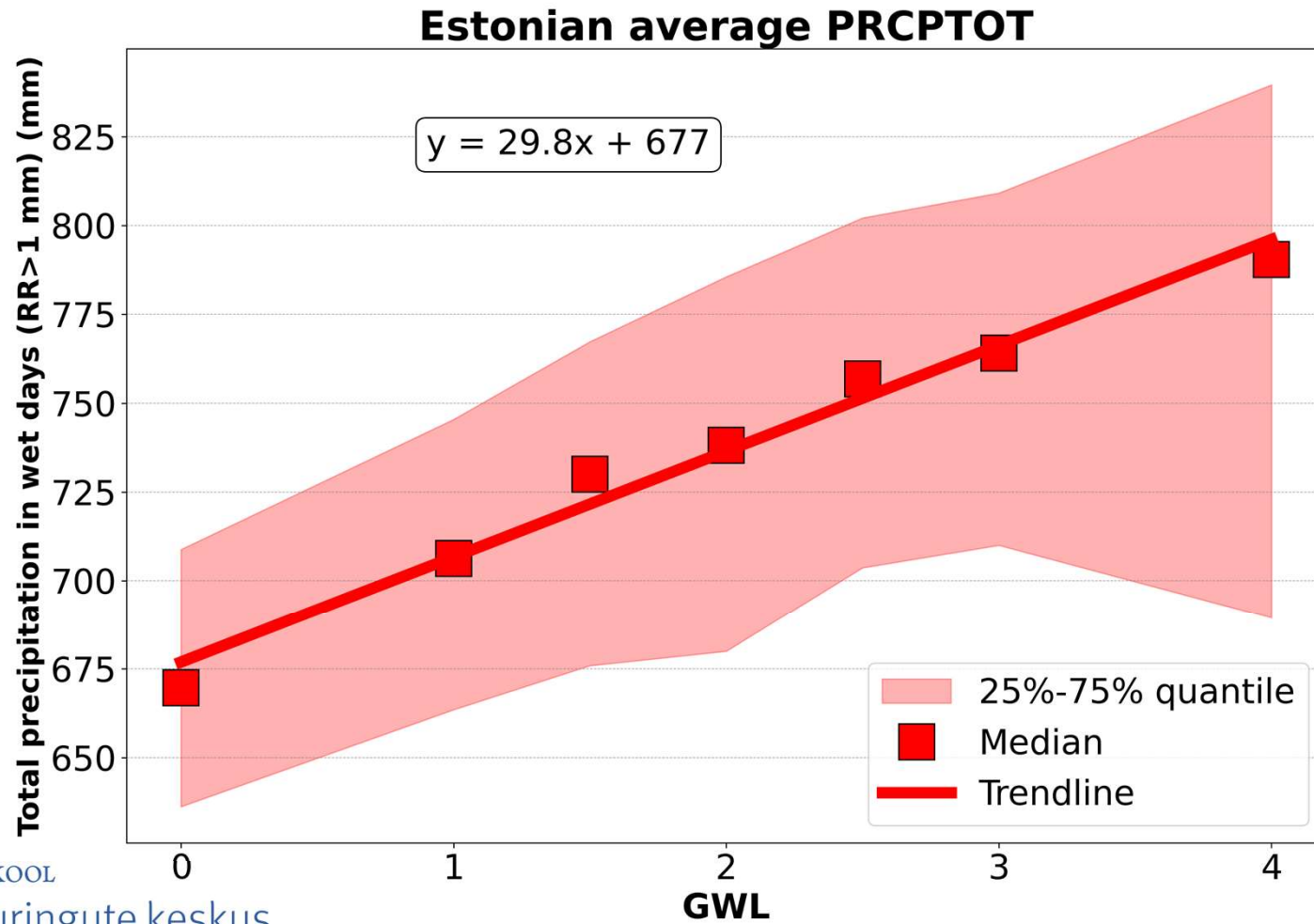
adaptest
Sademed

Läänemere regiooni põhjapoolsetel aladel kasvab aastane sademete hulk kiiremini kui lõunapoolsetel aladel

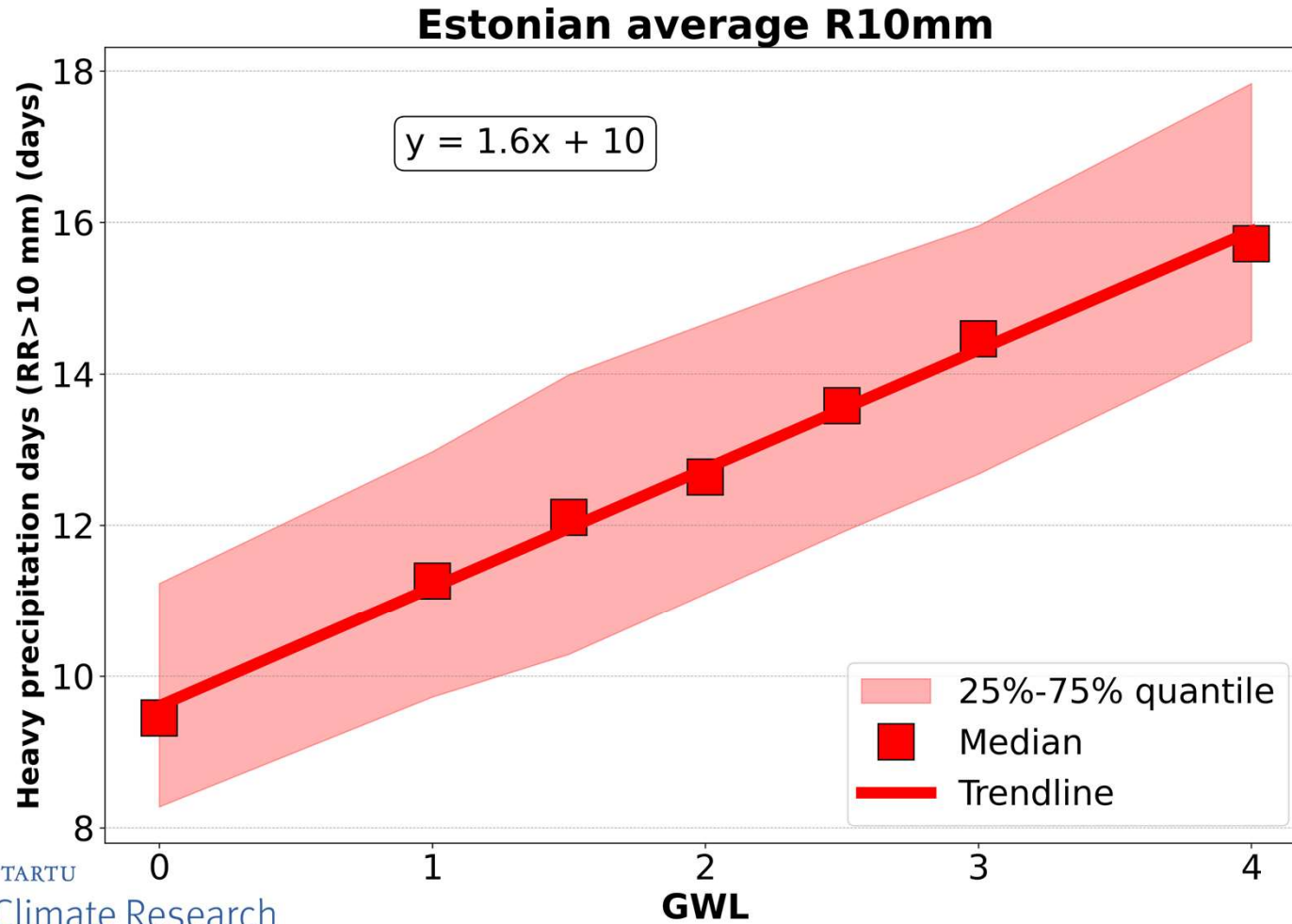

Sademed

Suurte sademetega päevade arv (üle 10 mm päevas)

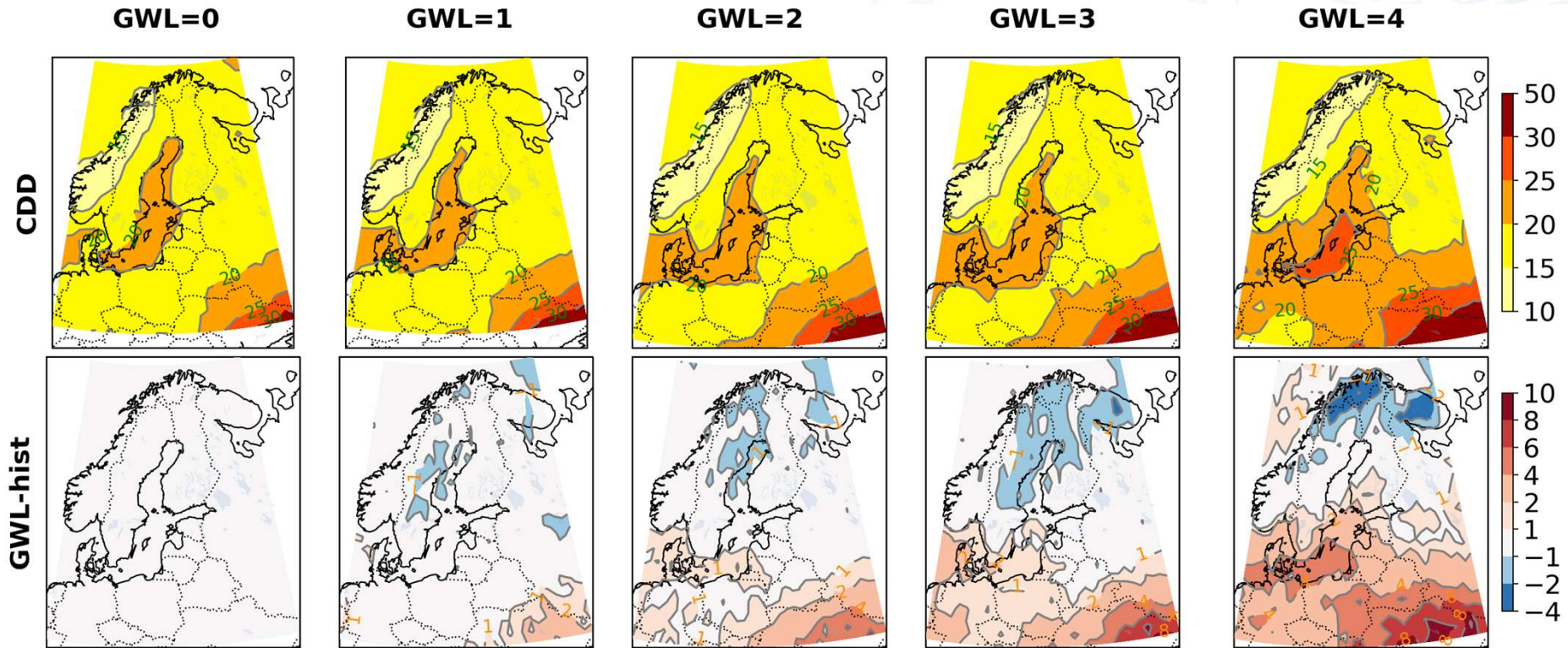

adaptest

Järjestikuste kuivade päevade arv Eesti piirkonnas kuni **GWL=3** korral oluliselt ei muutu, sealt edasi hakkab kasvama

Maksimaalne järjestikuste kuivade päevade arv

Projekti raames analüüsitavad parameetrid:

Number of Frost Days ($T_{min} < 0C$)	Days when $T_{min} > 90$ th percentile
Maximum number of consecutive frost days ($T_{min} < 0 C$)	Days when $T_{max} > 90$ th daily percentile
Number of sharp Ice Days ($T_{max} < 0C$)	Warm-spell duration index (days)
Heating degree days (sum of $T_{mean} < 17 C$)	Maximum consecutive dry days (Precip $< 1mm$)
Growing season length	3-Month Standardized Precipitation Index
Minimum daily maximum temperature	6-Month Standardized Precipitation Index
Minimum daily minimum temperature	Maximum 1-day total precipitation
Days when $T_{min} < 10$ th percentile	Maximum 5-day total precipitation
Days when $T_{max} < 10$ th percentile	Average precipitation during Wet Days (SDII)
Cold-spell duration index (days)	Number of wet days (Precip $\geq 1mm$)
Number of Summer Days ($T_{max} > 25C$)	Number of heavy precipitation days (Precip $\geq 10mm$)
Maximum number of consecutive summer days ($T_{max} > 25 C$)	Number of very heavy precipitation days (Precip $\geq 20mm$)
Number of Tropical Nights ($T_{min} > 20C$)	Maximum consecutive wet days (Precip $\geq 1mm$)
Maximum daily maximum temperature	Total precipitation during Wet Days
Maximum daily minimum temperature	Mean of daily mean temperature

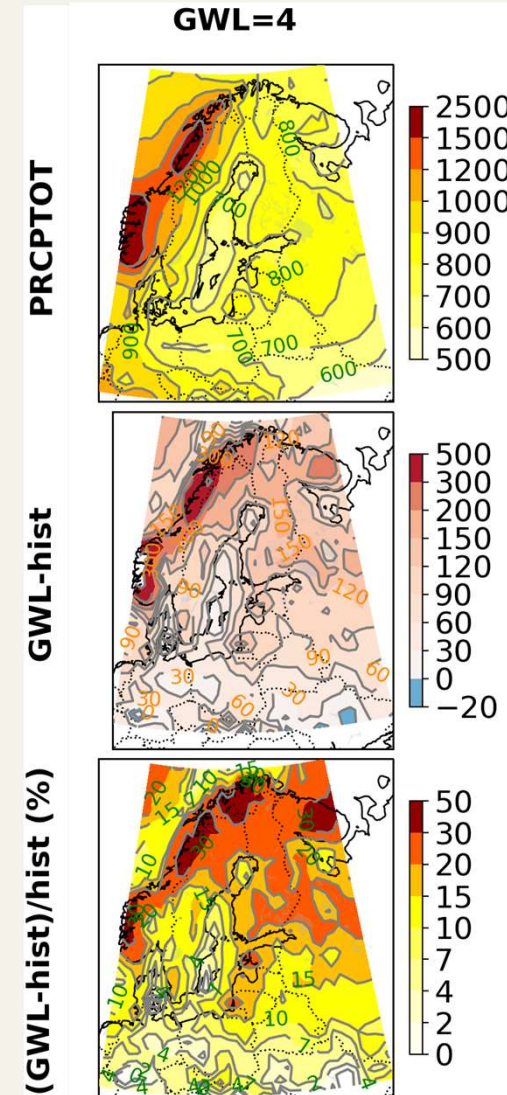
Küsige, kui vajate veel mõnda parameetrit!

Väljundandmed:

- Läänemere regiooni ruumilised andmed ja Eesti ala keskmised:
  - (GWL = 0 °C, 1 °C; 1,5 °C; 2 °C; 3 °C; 4 °C)
  - Aastased ja sesoonsed andmed
  - Joonised:
    - Reaalskaalal
    - Erinevus võrreldes ajaloolise väärtusega reaalskaalal
    - Erinevus võrreldes ajaloolise väärtusega protsentides
  - Tulemused ka nc formaadis
  - Kasutatud arvutusalgoritmid avalikult kättesaadavad

Kokkuvõte:

- Tulevikukliima sõltub oluliselt inimkonna valitud sotsiaalmajanduslikust rajast
- Regionaalsed kliimamuutused sõltuvad globaalse soojenemise tasemest, suuresti sõltumata rajast, mida pidi sinna jõutakse
- Eesti keskmine ja maksimaalne temperatuur tõusevad globaalsest keskmisest temperatuurist 1.5 korda kiiremini, Eesti minimaalne temperatuur aga 3.2 korda kiiremini
- Eesti aastane sademete hulk kasvab, üle poole lisanduvatest sademetest tuleb suurte sadudena

erko.jakobson@ut.ee